

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

99.4 Olsen, Jens

Sigvard Munck

En kort beskrivelse af

Generalkonsul Jens Olsen

og tilblivelsen af

"Generalkonsul Jens Olsens Fond"

samt oprettelsen af skolehjemmet

"Jens Olsens Minde"

på Lyngebæksgården i Nivå

vedr. Lyngbæksgård, Nivå.

Gården er dannet ved sammenlægning af bøndergårde. På Landboreformernes tid havde byen Ullerød fem bøndergårde, Byens Overdrev, Ullerød Skov, lå nord for byen og grænsede til Nivå, det udskiftedes 1787.

I 1801 gik den første af bøndergårdene ud af bondeejere og i 1811 den næste: disse to gårde blev nu lagt sammen og stod ejeren, sekretær Claus Bang, i 50,000 Rd. I 1825 solgte Kammerraad Wiimh den til Grove A. G. Moltke for 4930 Rd., han solgte den for 12,700 Rd. i 1840 til sekretær Schultz, der i 1846 solgte den for 18,000 Rd. til Prpt. Jung. Jung solgte den i 1856 for 60,000 Rd. til Prpt. L Estrup. Der var da et mindre teglværk til gården.

I 1861 solgte Estrup gården for 59,000 Rd. til fabrikant Nobel, han købte nu den tredje bondegård. Efter at have ombygget gården og anvendt meget på forbedringen af mark, eng og have, solgte han den i 1876 for 150,000 Rd. til den tidligere ejer af grevskabet Laurvig i Norge, godsejer Michael Treschow.

Michael Treschow udvidede yderligere bygningerne og haven, ligesom der senere er købt mere jord og lagt ind under gården. Med undtagelse af hovedbygningen brændte gården i 1895.

I 1905 brændte hovedbygningen, bestyrerbolingen og en del af avlsbygningerne.

Hovedbygningen, der er opført ved prof. arkitekt Martin Nyrup ~~er~~ efter branden i 1905, var 2-etages og rummede en meget herskabelig lejlighed. I 1900 overtog frk. P. Treschow Lyngbæksgaard af sin far, Kmhr. Treschow. Hun solgte gården i 1916, (192 td.ld., 18½ td.hrtk.) for 375.000 kr. til direktør E.Kinch, som jeg mener at kunne huske, byggede sidefløjene til hovedbygningen.

I 1923 solgte direktør Kinch gården til godsejer Dasse -Føns, af hvem generalkonsul Jens Olsen købte den i december 1925.

Generalkonsul Jens Olsen blev født den 22. juli 1876 i Helsingør som søn af skibsfører Jens Olsen og Rasmine Petrine Olsen, født Christensen, og blev døbt Jens Julius Olsen i Sct. Mariæ Kirke den 3. september samme år.

Han opvoksede i et fisker- og færgesamfund i den lille harmoniske husrække på Lappen i Helsingør. Lappens tilblivelse kan føres tilbage til Frederik II og Christian IV's tid, og resterne af det lille samfund er i dag sikret for eftertiden ved fredning af miljøet.

Der er ingen tvivl om, at dette specielle miljø har haft stor indflydelse på Jens Olsens liv. Den måske lidt barske og nøjsomme tilværelse i tæt samklang med et stærkt menneskeligt sammenhold kan nok præge et menneske for resten af livet. Jens Olsen mindedes altid sin barndom som en lykkelig tid og fortalte på sin humoristiske måde episoder fra barndommen, så man både så og hørte det hele for sig. Faderen var sømand til fingerspidserne, og skulle der spules, eller ved andre gøremål, kunne det hælde, at Jens Olsen og hans fire søskende blev indrulleret i kaptajnens mandskab, alle måtte deltage. Moderen var levende, fuld af humor og altid klar til at hjælpe, hvis der opstod problemer.

Efter sin konfirmation kom Jens Olsen til København i koloniallære. Efter endt læretid og aftjent værnepligt rejste han som 20-årig til England i uddannelsesøjemed. Han studerede ved de højere læreanstalter og høstede rige erfaringer i de londonske handelshuse om internationalt forretningsliv, og - som så mange driftige mænd før ham - supplerede høkonomien ved at sælge aviser i Londons gader.

Den beslutsomhed og energi, hvormed Jens Olsen gennemførte sin uddannelse, skyldtes derfor ikke alene en god begavelse, men også rødder i et miljø, hvor man måtte gøre en personlig indsats for at opnå det, man ønskede i livet.

Efter sin tilbagevenden til Danmark blev han i en ung alder ansat i uldfirmaet Bloch og Behrens. Dette job førte ham til Sydamerika, Sydafrika og andre oversøiske pladser, hvor firmaet drev store eksport- og importforretninger. Senere blev han prokurist i firmaet for til sidst selv at overtage det. I en lang årrække drev han firmaet med konsul N. P. Pedersen som medindehaver. Han stiftede et stort uldfirma i Argentina, hvor han desuden investerede i store ejendomme. Han blev konsul og senere generalkonsul for Uruguay. Foruden en fornem britisk orden var han dekoreret med Ridderkorset af Dannebrogordenen og blev 17. august 1931 udnævnt til Kommandør af Dannebrog.

I året 1925 indgik han ægteskab med fru Nina Krause, der var enke efter en meget kendt tømmerhandler Krause. I ægteskabet var der ingen børn.

Da Bloch og Behrens i 1928 blev omdannet til et aktieselskab, trak Jens Olsen sig ud af de daglige forretninger, men beklædte hvervet som formand for selskabets bestyrelse indtil 1932.

Hans yderst demokratiske indstilling slog tydeligt igennem, da han i 1925 købte Lyngebaksgård efter stamhusbesidder Basse Fønss, der drev den som lystgård. Jens Olsen ville imidlertid drive gården ved hjælp af gifte folk, hvor både hustruer og større børn deltog i arbejdet i mark og stald og selv tog del i driften. Udover at familierne havde fri bolig med have, lod han også gårdens overskud komme dem til gode.

Arbejdet på gården var Jens Olsens rette element. Han gik op i det med liv og sjæl, ikke blot hvad angik de administrative sider af driften, men i høj grad også de manuelle. På travle årstider, ikke mindst i høsten, var Jens Olsen i sit es. Der blev holdt høst- og julefester, og selv om Jens Olsen i det daglige førte en yderst spartansk tilværelse, var der ingen smalle steder, når der skulle festes.

I 23 år drev han gården sammen med betroede medarbejdere, hvorefter han ved hjælp af salgssummen for et parti argentinsk uld stiftede en fond, til hvilken han skænkede Lyngbæksgård. Ønsket var, at gårdens hovedbygning skulle indrettes til børnehjem for dårligt stillede børn.

Lyngbæksgård, hvis samlede areal på Jens Olsens tid var på 122,5 ha, har sine jorde liggende samlet ved gården. Grænserne er Øresund og Usserød Å. Hovedbygningen er opført ved professor, arkitekt Martin Nyrop efter brand i 1905 og ligger adskilt fra avlsbygningerne.

Gården er i årene 1801 - 1861 dannet ved sammenlægning af flere bøndergårde. Med undtagelse af hovedbygningen brændte gården i 1893, og i 1905 brændte hovedbygningen, forpagterboligen og en del af avlsbygningerne.

Tiden på Lyngbæksgård var den bedste og lykkeligste i Jens Olsens liv.

Efter fondens stiftelse flyttede Jens Olsen og hustru til Lyngby, hvor han boede til sin død den 10. februar 1954.

Denne særegne, dygtige og initiativrige mand med udprægede samfundsinteresser og speciel interesse for børn og unge stod en dag i maj måned 1945, kort tid efter Danmarks befrielse, på Erik Leunings kontor.

Denne var direktør for særfor sorgen under socialministeriet. Blandt mange andre opgaver havde Leuning at administrere alt, hvad angik børne- og ungdomsforsorgen i Danmark. Han havde blandt sine medarbejdere en økonomichef ved navn Michael Andersen. Jeg kendte dem begge meget nøje, fordi jeg som socialborgmester i København og dermed formand for børneværnet havde næsten dagligt samarbejde med dem for bl. a. at skaffe forsyninger af enhver art til børnehjemmene over alt i landet, hvilket navnlig vi i København var interesserede i. Vi havde børn og unge anbragt i næsten alle af de ca. 300 hjem af forskellig art, som forefandtes på dette tidspunkt. Somme tider havde vi endda mere end halvdelen på de aldeles overfyldte hjem. Mange børn blev dengang fjernet, ikke mindst på grund af den meget ringe moral, der under besættelsen opstod, og som i mange tilfælde betød nødvendigheden af at søge børnene og de unge anbragt under andre og mere betryggende forhold.

Jens Olsen fortalte, hvad hans virksomhed bestod af og udtalte sin særlige interesse for en harmonisk og god udvikling for børnene, for som han sagde: "Børn kan ikke gøre for, om de er født af fattige eller bedre stillede forældre, men de må fra samfundets side stilles ens med hensyn til uddannelse og tilbud og deraf lære at klare sig selv". Han var klar over, at det måtte være særligt svært for dem, der var anbragt uden for deres rigtige hjem, og at disse derfor havde størst behov for hjælp. Han vidste, at man over alt i Danmark var helt udgået for al slags uldtøj, og derfor havde han sendt en skibsladning uld på vej til Danmark fra sin farm i Argentina. Den ville han nu bede socialministeriet om at få bearbejdet, således at børnehjemmene på ny kunne blive forsynet med det nødvendige undertøj m. v. .

Direktør Leuning takkede - den for ham ukendte velgører - og lovede at tage sig af sagen.

Han kaldte mig og sin økonomichef til møde, hvor vi diskuterede, hvorledes vi bedst greb sagen an. Leuning havde lige før mødet af Jens Olsen fået meddelelse om, at han yderligere havde en skibsladning uld på vej hjem som supplement til den første ladning. Vi blev enige om, at Leuning og Andersen skulle forsøge at tale med arbejdsgiverne og jeg med de faglige organisationer om at få forarbejdet materialet. Dette viste sig umuligt, da man over alt arbejdede i døgndrift for at forsyne befolkningen med de helt udgåede varer af denne art.

Spørgsmålet var nu: "Hvad gør vi" ?

Vi tre og Jens Olsen holdt et møde og blev enige om at søge de 2 skibsladninger uld solgt. Dette var ikke vanskeligt. Vi fik solgt ulden til Tjekkoslovakiet og Holland til et samlet beløb af ca. 600.000 kr.. På et nyt møde foreslog undertegnede da, at vi for disse penge oprettede en fond med en bestyrelse på f. eks. 5 medlemmer og med et par politiske repræsentanter af forskellig politisk farve og foreslog, at jeg, hvis man kunne tiltræde dette, talte med mine gode venner, folketingsmedlemmerne Hans Hedtoft og Victor Larsen, om at indtræde i en sådan bestyrelse. Dette tiltrådtes og efter at have talt med dem begge, tog vi sammen til Lyngbæksgård, talte med Jens Olsen og viste dem rundt. De meddelte mig et par dage efter, at de var villige til at indtræde i fondsbestyrelsen. Den 27. februar 1947 enedes vi så om at starte fonden, tiltrådte forslaget til vedtægter og valgte en bestyrelse bestående af Leuning, Michael Andersen, Victor Larsen, Hans Hedtoft og undertegnede. Jens Olsen selv ville til en begyndelse ikke være med, men vi overtalte ham dog, og han blev selvsagt formand. Senere tiltrådtes bestyrelsen af Jens Olsens ugifte søster Julie Olsen - "Møster" - som hun altid blev kaldt. Hun var bogholder i firmaet Bloch og Behrens. Den første forretningsfører

blev økonomichef Michael Andersen, som efter sin tidlige død blev efterfulgt af pens. oberstløjtnant Helsted, der også indtrådte i bestyrelsen. Han var en god bekendt af Jens Olsen.

I oktober 1960 overtog undertegnede hvervet, da Helsted ønskede at fratræde på grund af alder.

Efter fondens start skulle vi nu finde frem til den bedste anvendelse af pengene. Der blev udarbejdet en vedtægt, hvoraf fremgik, at pengene skulle anvendes til velgørende formål inden for børne- og ungdomsforsorgen.

I slutningen af fyrrerne og årene derefter var der en meget stor mangel på anbringelsesmuligheder for de lidt tilbagestående børn. Alle hjemmene landet over var som allerede fortalt aldeles overfyldte, hvilket særligt mærkedes i København. Næsten halvdelen af alle børn, der blev fjernet fra deres "naturlige" hjem, kom fra København. Vi brugte meget at anbringe disse børn i et skolehjem ved Holstebro, men det var så elendigt bygningsmæssigt, at det skulle nedlægges. Og selv om Københavns kommune havde det udmærkede skolehjem "Spanager" ved Køge, så var dette så overbelagt - ca. 100 børn, men kun normeret til halvdelen - at vi ikke så os i stand til at give børnene de bedste opholdsbetingelser.

Da Jens Olsen havde ytret ønske om, at "Lyngbæksgård" eventuelt kunne anvendes til børnehjem, fik jeg den tanke, at her måske var en mulighed for at få et hjem til den slags børn indrettet.

Efter en mængde samtaler med forskellige personer og myndigheder

fik jeg til sidst Jens Olsen til at tage med mig og nogle fra bestyrelsen på en rundtur til flere forskellige af Københavns kommunes hjem og havnede til sidst på "Spanager".

Dette skete lørdag den 20. november 1948.

Jens Olsen blev så begejstret for, hvad han havde set, at han under dette besøg på "Spanager" bad om papir og pen og skrev:

Undertegnede Generalkonsul Jens Olsen
overdrager herved min Ejendom "Lyng-
bæksgaard", Matr.Nr. 1 a, etc. af Usserød
til Generalkonsul Jens Olsens Fond.

Overdragelsen sker vederlagsfrit,
dog således at Fonden forpligter sig
til at overtage de på Ejendommen hvi-
lende Prioritetsforpligtelser.

"Lyngbæksgaard", den 20/11 1948.

Til Vitterlighed:

sign. Esther Fridorf
Spanager
Lille Skensved.

L. Fridorf
Førstelærer
Spanager
Lille Skensved.

Således skænkedes gården til fonden.

Senere gav han fonden flere andre og store gaver. Således en stor andel af en beboelsesejendom på Amager "Hveens Hus", der havde en værdi af ca. 550.000 kr., en aktie i forsikringsselskabet "Baltica" på 50.000 kr., endvidere 15.000 kr. indkommet ved salg af hans bil samt endelig et beløb på 200.000 kr., som var penge, Jens Olsen havde fået ved afviklingen af "Horsørødlejren" til staten. Jens Olsen m.fl. havde ejet lejren i mange år og anvendte den til gratis sommerferieophold for københavnske skolebørn.

Men nu var tiden inde til at få realiseret planen om at gøre "Lyngbæks-
gård" til et skolehjem for tilbagestående børn. Der fulgte et utal af mø-
der og samtaler, forinden dette kunne ske. Hele det indvendige af gården
måtte selvsagt ændres totalt. F. eks. gik den store stue fra gulv til tag,
så her måtte der lægges om, så hallen blev delt. Dette skete ved at læg-
ge et loft midtvejs, så der blev mulighed for at indrette elevværelser ø-
verst oppe. Vi satsede på at skaffe plads til 44 elever - piger og drenge -
og det syntes Jens Olsen var helt urimeligt. Jeg havde samme opfattelse,
men som det viste sig senere, gik udviklingen den anden vej.

Indretningen blev gennemført. Ombygningen kostede 700.000 - 800.000
kr., hvoraf fonden udredte ca. halvdelen. Den blev færdig i løbet af 1952.
De første børn blev modtaget i begyndelsen af september 1953.

Forinden havde bestyrelsen ansat som forstanderpar Kai Nielsen og hu-
stru. Nielsen havde været ansat i længere tid på "Marie Kirkeplads hjæl-
peskole" i Istedgade, København, og der undervist børn af samme art
som dem, man skulle anbringe på "Jens Olsens Minde".

Forstanderparret begyndte arbejdet den 1. april 1953 og udførte i 22 år
indtil 1975 et fortræffeligt arbejde, der da også blev påskønnet af såvel
bestyrelse som af elever og deres pårørende. Bestyrelsen beklagede
meget, at de måtte ophøre med deres vigtige arbejde på grund af syg-
dom, men vil aldrig glemme deres store og medmenneskelige gerning.

Fonden har også været med til at betale for opførelsen af gymnastiksal,
hobbyrum, 3 villaer til lærerboliger samt projektering til en ny skole
m.m.. I det hele har fondens bestyrelse gennem årene været meget lyd-
hør over for hjemmet med tilskud til forskellige foranstaltninger, der
var af betydning for hjemmet, dets elever og medarbejdere.

Til opførelsen af gymnastiksal m.m. bidrog også Københavns kommune med et større beløb, idet salen også blev stillet til rådighed for elever i kommunens optagelseshjem i Kokkedal.

Avlsgården, der i nogle år havde vist underskud, blev ved fondens overtagelse af gården i 1948 bestyret af Carl Sørensen og hustru. I årene 1923 - 1964, da Sørensen afgik, udførte de det meget betroede og vanskelige job på en god måde, som alle er dem tak skyldige for.

I 1964 bortforpagtedes avlsgården til Hans Peder Pedersen, Havdrup. Det gik imidlertid ikke særligt godt, og på et vist tidspunkt optog vi forhandlinger med Karlebo kommune, som havde vist interesse for enten at leje eller købe avlsgården og de tilliggende jorde.

Disse forhandlinger endte med, at Karlebo kommune med fonden indgik et lejemål begyndende 1. marts 1972 og varende til 1. marts 2022 mod, at kommunen betalte en årlig afgift på 100.000 kr., der dog skulle prisreguleres. Ved samme lejlighed tillagdes et parkareal grænsende til den gamle strandvej vederlagsfrit til børnehjemmet. Imidlertid var der i 1971 frasolgt et areal på ca. 7.000 m af Lyngebæksgårds sydvestlige del, som var overgået til byzone. Arealet blev købt af sparekassen S.K.S., dels til villabebyggelse, dels til Usserødvejens forlæggelse. Dette salg gav os et ret betydeligt beløb, og dette i forbindelse med lejemålet til Karlebo kommune gjorde fonden i stand til i årene derefter at kunne uddele ret store beløb - 100.000 kr. eller mere - til forskellige almennyttige formål i den bedste overensstemmelse med fondens vedtægter.

I den vedtægt, der fulgte med hjemmets godkendelse af myndighederne, har man tiltrådt, at fonden af de 5 tilsynsrådsmedlemmer for skolehjemmet udpegede de 3. Denne bestemmelse gælder stadig efter 1. april 1976,

hvor tilsynsmyndigheden er overgået til Frederiksborg amt, og jeg mener, den er af største betydning.

Jeg tror hermed at have givet en kort oversigt over tilblivelsen af fond og skolehjem. Navnet "Jens Olsens Minde", som har været skolehjemmets navn indtil for nylig, er nu ændret til "Jens Olsen Skolen", og dette navn svarer formentlig også bedst til den virksomhed, skolen nu udfolder. Jeg tror fuldt og fast, at tidligere tiders små vanskeligheder nu er forbi, og at skolen med gode, dygtige og menneskelige medarbejdere har alle betingelser for virkelig at hjælpe de ulykkeligt stillede børn, der nu engang er nødt til at være borte fra deres rigtige hjem, til at blive gode samfundsborgere til gavn for dem selv som for os alle.

Men selv om vi har strøget "Minde" i skolens navn, så vil ingen, der har kendt Jens Olsen, nogen sinde glemme denne beskedne, initiativrige mand for hans store interesse og vældige indsats for at hjælpe, hvor hjælpes bør.

Jeg, der har kendt ham fra 1945, er ham megen tak skyldig for den tillid, han viste mig. Mange er de minder, jeg har om ham. Vore dejlige samtaler, der kunne dreje sig om såvel aktuelle som sportslige, ja endog om personlige oplevelser og familieforhold m.v.. Jens Olsen interesserede sig også meget for sporten. Han, min kone og jeg overværede flere gange fodboldkampe og andre sportslige opvisninger. Navnlig de første havde hans store interesse, specielt når ØB, Østerbros boldklub, var involveret. Jeg tror, at denne klub i høj grad kan takke ham for dens eksistens, thi jeg ved, han økonomisk støttede den meget.

Men alt dette er nu minder. Minder om herlige stunder sammen med et

levende, tænkende og pragtfuldt menneske, der havde evne og vilje til at gøre, hvad muligt var, for at alle kunne have det godt i vort lille land. Han vil altid blive mindet for sit virke for alle de små.

Derfor har han også fået sin sidste hvileplads på den bakketop på Lyngebæksgård, hvorfra han så ofte sad og frydede sig over udsigten over det dejlige Øresund.